

Зміст:

(Натисніть на заголовок для переходу на текст)

Загальні питання

[Арсенал культури. – Галина Пагутяк](#)

[Інститут нацпам'яті підтримує будівництво військового меморіального кладовища на Київщині. – «УП. Життя»](#)

Вшанування пам'яті

[У Києві відкрили меморіальну дошку Гарету Джонсу, що розповів світу про Голодомор](#)

[Бібліотека імені Вернадського отримала англomовну збірку про діяльність УПА](#)

Інформаційний суверенітет та інформаційна безпека України

[Всеукраїнський урок єдності з медіаграмотності відбудеться 6 жовтня. – Юлія Поліковська](#)

[Маргінали, конспірологи та расисти: Insider представив мапу західних «фейкспертів», які поширюють прокремлівську пропаганду. – Роман Мельник](#)

Креативні індустрії

[Український онлайн-інститут Projector вперше виходить на міжнародний ринок та запускається в Польщі](#)

Благодійність. Меценатство. Волонтерство

[У Києві відбудеться благодійний фестиваль «Хорообрі міста» за участі «Другої Ріки», «Крихітки», Паліндрома та інших українських музикантів](#)

[Культурно-мистецький проєкт задля підтримки волонтерів втілили у Харкові](#)

[«Кожна ділянка фронту надважлива»: Вакарчук заспівав перед бійцями на Харківщині](#)

Театр

[Чорний гумор, біженки в шубах та гламурний Бандера. Колишній гендиректор Нового каналу зробив постановку «Зелених коридорів». – Лена Чиченіна](#)

[У Чернівцях німецькі та українські театри покажуть виставу про страждання дітей під час війни](#)

Візуальні мистецтва

[Український фоторепортер Єфрем Лукацький отримав Oliver S. Gramling](#)

[Awards. – Ольга Чорна](#)

[Мала галерея Мистецького арсеналу представила онлайн-видання «Україна в огні». – Настя Попович](#)

Кіномистецтво. Кінопрокат

[Фільм про Херсонський краєзнавчий музей, який розграбували росіяни, отримав головний приз фестивалю короткого метру 4:3 в Івано-Франківську. – Марина Баранівська](#)

[Від Ольги Куриленко до Мартіна Скорсезе: що подивитись у кінотеатрах у жовтні. – Дмитро Десятерик](#)

[Фільми «Королі репу» і «Найкращі вихідні» відтепер доступні онлайн. – Дарія Подвишенна](#)

[Названо дату виходу франко-української історичної драми SHTTL/ШТТЛ у кінотеатрах України](#)

Просвітництво

[Нацхудожній музей відновлює лекторій, який буде присвячений історії українського мистецтва](#)

[Відомі найкращі подкасти про культуру 2023 року](#)

Література. Книговидання

[Яким буде 30-й BookForum: зміна формату та «Ніч поезії» в умовах комендантської години. – Євгенія Луценко](#)

[На Форум Via Carpatia прийдуть письменники з фронту](#)

[«Доля Вакуленка для багатьох стала символом» – видавництво додрукує щоденник убитого письменника. – Юлія Кузьменко](#)

[Як видати книжку в Україні: поради від письменників-фантастів. – Дарія Подвишенна](#)

Музейна справа

[Енциклопедія кольору: у Києві презентують виставку живопису Тетяни Яблонської та Миколи Глуценка](#)

Охорона культурної спадщини

[В Ізюмі внаслідок російського обстрілу зруйновано пам'ятку архітектури 1792 року](#)

Бібліотечна справа. Читання

[Видавці: Війна не відбила в українців інтересу до книжок](#)

Релігія

[Суд забрав у УПЦ МП землю в центрі Черкас. – Олександр Кравченко](#)

[Активісти вимагають у СБУ звернути увагу на ікони російських святих у монастирі УПЦ МП. – «РБК-Україна»](#)

Зміни релігійних юрисдикцій

[За два дні чотири релігійні громади Херсонщини перейшли до ПЦУ. – Віра Перун](#)

Культура національних меншин. Закордонні українці

[На міжнародному книжковому фестивалі у Будапешті працював український стенд](#)

Міжнародне співробітництво

[Культура не лишилась осторонь: про дипломатичний рік та культурну співпрацю України й Великої Британії. – Дарія Бадьйор](#)

[Українську книжкову полицку відкрили в Ірландії](#)

Загальні питання

Арсенал культури. – Галина Пагутяк

Письменниця, лауреатка Національної премії імені Тараса Шевченка зауважує: «Останній тиждень вересня видався не одній мені невтішним щодо перспектив вивчення української історії так культури як в національному, так глобальному вимірі. Ми побачили реванш малоросійства в інтелектуальному просторі, виразні прояви стокгольмського синдрому щодо певних історичних питань, свою культурну ізоляцію. Для шукачів прихистку відкрилися кордони в лютому 2022 року, але не для української культури, над якою висить дамоклів меч всевидячого кремлівського ока. Наша держава ніколи не вкладала грошей у популяризацію української культури й, схоже, при цій владі знову не буде. Як і сто років тому лише окремі національно-свідомі українські підприємці рятують наш спадок і дбають про розвиток культури як можуть, і допомагають їм поодинокі громадські активісти. Рік у рік, не зважаючи на докори, місцева влада ухиляється, перешкоджає, вимагає відкатів і дозволяє руйнувати все, що завгодно від русел річок до зелених насаджень, і, звісно ж, пам'яток старовини. Ганебне мовчання УГКЦ про вандалізм щодо давніх храмів вже неабияк попсувало їй імідж в очах освічених вірних з художнім смаком. Про сільський туризм можна забути – поєднувати автентичну із цивілізацією у нас не вміли й не прагнуть навчитися. Все це дуже сумно, до розпачу сумно, коли думаєш про змарновані 30 років української державності. Та ось 1 жовтня сталася дуже символічна подія. В місті Добромиль відкрився науково-просвітницький центр. І не аби де, а у відновленому міському арсеналі кінця XVI ст., унікальній споруді, єдиній в Україні, яка збереглася донині. Як поводитися досі з тією будівлею міська адміністрація і всі добромиляни – це ще той треш. Там зберігали в пивниці картоплю й буряки, в самому приміщенні різний мотлох, не розуміючи, яким скарбом володіють. Добромильські міщани навіть не знали, що то за руїна стовбичить між костелом і школою-інтернатом. Якось взимку провалився дах на будівлі й спритні ділки вже потирали руки, ласо позираючи на шмат землі в самому центрі міста. Є у нас така гнила, корумпована, і абсолютно бездіяльна совкова організація, яка називається Товариство охорони пам'яток історії та культури. Це з їхньої „легкої” руки нищать історичну частину Львова та інших міст. На їхньому сумлінні й міський арсенал Добромиля – все, що залишилось від Низького замку. Бракувало акурат кількох місяців, щоб арсенал розібрали, цеглу продали та на тому місці побудували черговий генделік чи готель. Порятунку несподівано прийшов від уродження Добромиля, бізнесмена, науковця і полковника А. Пушака, який припинив руйнацію, накрив арсенал дахом, а далі надбудував терасу з галереєю, як було колись. Власним коштом. Ще два роки тому, перед війною в Арсеналі почали проходити виставки, презентації книг, а 1 жовтня цього року відкрилася тераса з галереєю довкола, де пройшли відразу три презентації книг. Невдовзі запрацює бібліотека і тут можуть проводитися наукові конференції, семінари, культурно-просвітницькі заходи для дітей. Майже всі історичні споруди Добромиля в жалюгідному стані, не кажу вже про Високий замок Гербуртів у селі Тарнава, куди з'їжджаються туристи з усієї України. Там же й риють чорні копачі, навіть не ховаючись. В Україні повністю знищена археологія як наука. Держава

не виділяє жодних коштів, і якщо десь ведуться розкопки, то на грантові гроші чи копійки з місцевих бюджетів. А кому цікава, крім українців, історія України? Відбити в нас будь-яке бажання знати власну історію – цим займаються у нас міністерства освіти й культури. У цьому полягає їхня „місія” – виростити істот, які не ставлять незручних питань і яким достатньо примітивних розваг. А так звана інтелектуальна і творча еліта хай уже буде малим числом, але тільки цілком приручена, контрольована і денаціоналізована. Отаке майбутнє нам готують. Якщо не чинити спротиву, то ми через 10 років опинимося в банановій республіці чи тоталітарній державі. Не знаю, що гірше. Отже, треба робити ставку на села, невеликі міста, куди не сягають грандіозні плани саботажників та ворогів. Провінція вже не раз рятувала українську культуру від поглинання імперіями, і зараз їй дуже скрутно. Скасовано уроки краєзнавства, уроки історії України зведено до критичного мінімуму. І тут в пригоді стає міський арсенал Добромиля, який складається з трьох рівнів – підземелля служить зараз укриттям, основна будівля призначена для музею і виставок, а тераса служитиме місцем для культурних заходів і бібліотекою, де будуть і дитячі книги. Бо саме на дітей вся надія. Їх ще можна виховати патріотами своєї держави. Власне, арсенал у ХХІ столітті знову виконуватиме своє призначення – тут зберігатиметься найдоконаліша зброя усіх часів – мечі духовні...». Докладніше:

<https://espresso.tv/arsenal-kulturi>

Інститут нацпам'яті підтримує будівництво військового меморіального кладовища на Київщині. – «УП. Життя»

Український інститут національної пам'яті підтримує створення Національного військового меморіального кладовища біля Південного кладовища, що на Київщині, повідомив очільник установи А. Дробович. Докладніше про передісторію питання:

https://risu.ua/institut-nacpamyati-pidtrimuye-budivnictvo-vijskovogo-memorialnogo-kladovishcha-na-kiyivshchini_n142869

Вшанування пам'яті

У Києві відкрили меморіальну дошку Гарету Джонсу, що розповів світу про Голодомор

У Національній бібліотеці імені Вернадського відбулося відкриття меморіальної дошки журналістові, який одним із перших розповів про Голодомор в Україні, Гарету Джонсу. Пам'ятну дошку встановили в читальній залі відділу зарубіжної україніки. Бронзову таблицю виготовили у художній майстерні Любові та Мирослава Трутяків у Торонто за ініціативи канадського історика та географа українського походження Любомира Луцюка. Докладніше:

<https://chytomo.com/u-kyievi-vidkryly-memorialnu-doshku-garetu-dzhonsu-shcho-rozpoviv-svitu-pro-holodomor/>

Бібліотека імені Вернадського отримала англomовну збірку про діяльність УПА

У Національній бібліотеці України ім. В. І. Вернадського презентували книгу «Enemy Archives...» («Ворожі архіви...»), де англійською мовою перекла-

дено 161 документ про діяльність ОУН і УПА й протиповстанські операції радянських спецслужб. Презентував видання один з його авторів, український історик В. В'ятрович у межах заходів, присвячених відкриттю пам'ятної дошки британському журналісту Гарету Джонсу. Докладніше:

<https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/3769458-biblioteka-imeni-vernadskogo-otrimala-anglomovnu-zbirku-pro-dialnist-upa.html>

Інформаційний суверенітет та інформаційна безпека України

Всеукраїнський урок єдності з медіаграмотності відбудеться 6 жовтня. – Юлія Поліковська

6 жовтня відбудеться Всеукраїнський урок єдності з медіаграмотності «Як не вестися на маніпуляції та залишатися згуртованими», який організовує національний проєкт з медіаграмотності «Фільтр» у партнерстві з Міністерством освіти і науки, Міністерством культури та інформаційної політики, ПРООН та Суспільним мовником. Докладніше:

<https://ms.detector.media/internet/post/33109/2023-10-03-vseukrainsky-urok-iednosti-z-mediagramotnosti-vidbudetsya-6-zhovtnya/>

Маргінали, конспірологи та расисти: Insider представив мапу західних «фейкспертів», які поширюють прокремлівську пропаганду. – Роман Мельник

російське незалежне видання The Insider представило інтерактивну мапу «фейкспертів» – західних псевдоекспертів, які поширюють прокремлівську дезінформацію як у російських, так і в західних медіа. Серед них є знані конспірологи, перевдягнені маргінали, а також відверті расисти та антисеміти. Як пише Insider, проросійські «фейксперти» стають героями сюжетів як зарубіжних, так і російських телеканалів: для російської пропаганди дуже важливо, щоб якісь із її тез звучали з вуст іноземців, навіть якщо у своїх країнах ті нікому не відомі. «Головне, що об'єднує фейкспертів, які потрапили до цієї карти, – обіляючи путінську політику, вони розповсюджують відверту дезінформацію, тобто не просто висловлюють якісь оцінні судження, а роблять заяви про факти, недостовірність яких легко доводиться», – пише Insider. Докладніше:

<https://detector.media/infospace/article/217595/2023-10-03-marginaly-konspirology-ta-rasisty-insider-predstavyyv-mapu-zakhidnykh-feykspertiv-yaki-poshyryuyut-prokremlivsku-propagandu/>

Креативні індустрії

Український онлайн-інститут Projector вперше виходить на міжнародний ринок та запускається в Польщі

Український онлайн-інститут Projector, у якому створюють вільну освіту для побудови кар'єри в IT та креативних індустріях, виходить на польський ринок. У планах до кінця 2023 року – активна розбудова локальної спільноти, проведення офлайн-івентів із партнерами, воркшопів та навчальних програм. Запуск відбудеться 17 жовтня у Варшаві з першої панельної дискусії серед топових спеціалістів польського ринку компаній Apptension, Tonik та Doctor.one – у партнерстві з Google for Startup Campus. Польський Projector працюватиме за

тією ж edtech-моделлю, за якою команда працює вже майже 9 років на українському ринку. Тобто польські студенти навчатимуться онлайн на практичних інтенсивних програмах, роботі з реальними замовниками та за програмою, розробленою з урахуванням специфіки локального ринку. «За 2022 рік ми побачили, що вплив українського ком'юніті на сферу дизайну в Польщі уже відчутний та помітний, а наші спеціалісти складають потужну конкуренцію на ринку. Для нас пряма діяльність у Польщі – це в першу чергу можливість створювати нову хвилю східноєвропейського дизайну і поширювати принципи вільної освіти за межами України», – коментує О. Іванов, СОО та співзасновник у Projector. Польща стане першим виходом Projector на міжнародний ринок. У планах компанії є ще низка європейських країн. Докладніше:

<https://platfor.ma/ukrayinskyj-onlajn-instytut-projector-vpershe-vyhodyt-na-mizhnarodnyj-rynok-ta-zapuskayetsya-v-polshhi/>

Благодійність. Меценатство. Волонтерство

У Києві відбудеться благодійний фестиваль «Хоробрі міста» за участі «Другої Ріки», «Крихітки», Паліндрома та інших українських музикантів

Концерт, фотовиставка, фронтowa поплава та панельні дискусії, в яких порушуватимуться теми відновлення українських міст після деокупації, – все це у програмі благодійного фестивалю «Хоробрі міста», що відбудеться 8 жовтня у Мистецькому Арсеналі. Подія стане продовженням відеопроєкту «Хоробрі міста» від Ukraïner та має на меті зібрати десять мільйонів гривень у підтримку фонду «Повернись Живим». Кошти підуть на забезпечення восьми інженерно-саперних груп Сил підтримки ЗСУ. Серед гостей – музиканти, які написали пісні спеціально для проєкту: виконавці Паліндром, Лілу 45, Отоу та Саша Чемеров, а також гурти «Друга Ріка» і «Крихітка». Докладніше:

<https://cs.detector.media/community/texts/185675/2023-10-04-u-kyievi-vidbudetsya-blagodiynyy-festyval-khorobri-mista-za-uchastyu-drugoi-riky-krykhitky-palindroma-ta-inshykh-ukrainskykh-muzykantiv/>

Культурно-мистецький проєкт задля підтримки волонтерів втілили у Харкові

Культурно-мистецький проєкт «Вам, волонтери! Разом заради майбутнього», метою якого є привернення уваги суспільства до волонтерського руху в Україні та загально підняття морального духу волонтерів засобами культури, провели 30 вересня в Харкові. Програма включала проведення майстер-класів, занять з арттерапії, що спрямовані на емоційне розвантаження волонтерів, та виставку робіт волонтерів-учасників. Також відбувся урочистий концерт. Артисти виконували твори українських композиторів патріотичного спрямування. Участь у заході брали студенти Харківського національного університету мистецтв ім. І. П. Котляревського. Загалом близько 100 українських волонтерів взяли участь у проєкті. Його втілили ГО «Агентство міжнародного співробітництва» (м. Харків) за фінансової підтримки Українського культурного фонду у партнерстві з ХНАТОБ/СХІД ОПЕРА, Харківським національним університетом мистецтв ім. І. П. Котляревського, Центром для підтримки волонтерів і молоді

#РАЗОМ (громадська організація «Діловий клуб „Партнер”») та Всеукраїнським проєктом «Заради майбутнього». Докладніше:

<https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/3769300-kulturnomisteckij-proekt-zadla-pidtrimki-volonteriv-vtilili-u-harkovi.html>

«Кожна ділянка фронту надважлива»: Вакарчук заспівав перед бійцями на Харківщині

Український музикант, лідер гурту «Океан Ельзи» С. Вакарчук знову вирушив на Схід. Артист, який підтримує українських військових, виступив перед бійцями волинської 14-ї окремої механізованої бригади імені князя Романа Великого. Дорогою на Харківщину, музикант показав фото руйнацій, що заподіяли російські окупанти. Музикант уже другу добу перебуває тут і пообіцяв також розповідати більше про побачене. Докладніше:

<https://tabloid.espreso.tv/kozhna-dilyanka-frontu-nadvazhliva-vakarchuk-zaspivav-pered-biytsyami-na-kharkivshchini>

Театр

Чорний гумор, біженки в шубах та гламурний Бандера. Колишній гендиректор Нового каналу зробив постановку «Зелених коридорів». – Лена Чиченіна

«„Зелені коридори” – п’єса, яку Н. Ворожбит написала для мюнхенського театру Münchner Kammerspiele і вчергове продемонструвала всі свої таланти: вміння цікаво розповідати історію, вигадувати яскраві діалоги та створювати багаточарових неоднозначних персонажів. І, звісно, почуття гумору, яке неймовірно балансує на межі всіх червоних ліній, шокуючи глядачів, але не обурюючи. Принаймні, скандалів навколо „Зелених коридорів” я поки не бачила. Йдеться про чотирьох біженок, які виїждять з України у березні 2022 року. Сюжет там такий, що навіть не можу собі уявити, як плющить німців на цій виставі. Ну, приміром, одна з біженок вбиває свого нового чоловіка Ганса, бо він ніяк не хотів змінити аватарку з російською символікою, адже „у нього комплекс провини через Гітлера, тому він любить путіна”. І це не єдина сцена, яка здатна всіх європейських любителів поспівчувати росіянам, російській культурі та „вирішити конфлікт через діалог, бо завжди винні дві сторони” продемонструвати повними недоумками або циніками. Як показує практика, це навіть можна поєднувати. Водночас авторка не панькається і з факапами українців. Одна з героїнь – акторка, яка колись грала у російських серіалах, зокрема і феєсбешницю. А також завітала на передвиборчих бордах Кернеса. Інші персонажки її впізнають і накидаються з претензіями: „Всі українські актори грали в російському лайні! Вони усі винні!”. На що акторка відповідає: „А що ж ви всі дивилися це лайно?”. Вочевидь, якщо маємо на меті закинути тим самим німцям ідіотську поведінку, мусимо подивитися в дзеркало і на себе... Здавалось би, п’єса Ворожбит – цілком експортний варіант. Акт культурної дипломатії. Дуже емоційний і талановитий спосіб надавати ляпасів німцям, які досі не зрозуміли, що таке росія. І що таке Україна. І що їхнє переосмислення нацистського минулого в якийсь момент дало збій. Такі собі методи колишнього посла А. Мельника, лиш у мистецькій

площині. Мельника багато критикували за надто емоційні та радикальні висловлювання. Та схоже, культурні дипломати можуть собі дозволити трохи більше, ніж їхні колеги з посольств. Водночас цей твір став доволі успішним і в Україні. З травня „Зелені коридори” можна подивитися в Театрі на Подолі в постановці М. Голенка... Гумор – одна з найпотужніших захисних реакцій: що важчі випробування, то жорсткішим він стає. І цей принцип посилюється в другій вітчизняній постановці цього твору – її прем'єра днями відбулася у столичному Театрі Драматургів. Режисером цього дійства став О. Гладушевський, колишній гендиректор „Нового каналу”. Його варіант „Зелених коридорів” заходить у ще більшу фантазмагорію, експерименти, але водночас тримається за реалістичність. Адже ця війна є саме такою, парадоксальною: дуже передбачуваною і водночас цілком несподіваною. Цього не могло трапитися у ХХІ столітті, але до цього якраз усе і йшло. Ми спостерігаємо цілковиту маячню, яка вже давно стала буденністю...». Докладніше про цю постановку:

<https://detector.media/medialife/article/217597/2023-10-03-chorny-gumor-bizhenky-v-shubakh-ta-glamurnyy-bandera-kolyshnyi-gendyktor-novogo-kanalu-zrobyv-postanovku-zelenykh-korydoriv/>

У Чернівцях німецькі та українські театри покажуть виставу про страждання дітей під час війни

З жовтня у Чернівецькому обласному муздрамтеатрі імені Ольги Кобилянської німецькою та українською мовами зіграли виставу про страждання дітей у роки Другої світової війни. «„Я хочу жити!” – найбільше спільне бажання сто років тому, зараз і завтра. Гостьову виставу із такою назвою гратимуть у Чернівцях. Привезли її на Буковину німецькі колективи „Futur 3” з Кельна та „Neue Bühne” із Зенфтенберга спільно з Львівським театром імені Лесі Українки», – йдеться у повідомленні Чернівецької облради. Там зазначають, що постановку створено за мотивами віршів чернівецької німецькомовної поетеси єврейського походження Зельми Меєрбаум, котра 18-річною померла від тифу в одному з концтаборів. Організатори кажуть, що виставу присвячено пам'яті чернівецьких дітей і молодих людей, які були замордовані або зазнали поневірянь у роки Другої світової війни, а також сучасним дітям і молодим людям в Україні, які загинули чи зазнали насильства в ході широкомасштабної агресії росії або ж змушені терпіти приниження і утиски на тимчасово окупованих територіях. Докладніше:

<https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/3769267-u-cernivcah-nimecki-ta-ukrainski-teatrali-pokazut-vistavu-pro-strazdanna-ditej-pid-cas-vijni.html>

Візуальні мистецтва

Український фоторепортер Єфрем Лукацький отримав Oliver S. Gramling Awards. – Ольга Чорна

Один з найвідоміших українських фотокореспондентів Є. Лукацький отримав премію міжнародного інформаційного агентства The Associated Press – Oliver S. Gramling Awards. Вручення премії відбудеться 24 жовтня в Нью-Йорку. Докладніше:

<https://detector.media/infospace/article/217610/2023-10-03-ukrainskyy-fotoreporter-iefrem-lukatskyy-otrymav-oliver-s-gramling-awards/>

Мала галерея Мистецького арсеналу представила онлайн-видання «Україна в огні». – Настя Попович

Мала галерея Мистецького арсеналу представила онлайн-видання «Україна в огні». Цей проєкт присвячено дослідженню українського сучасного мистецтва з початку повномасштабного вторгнення та створено на базі однойменного онлайн-архіву. У виданні представлено тексти, що фіксують зміну української художньої сцени та процеси, які в ній відбуваються, і роботи художників і художниць, що передають час та стани, які переживає українське суспільство під час війни. Також проєкт містить розшифровки розмов художників, учасників виставкового проєкту Малої галереї – «Одне з одним. Просторові діалоги». Нині видання доступне лише в цифровому форматі, але найближчим часом планується друкована версія. Джерело:

<https://supportyourart.com/news/mala-galereya-mysteczkogo-arsenalu-predstavyla-onlajn-vydannya-ukrayina-v-ogni/>

Кіномистецтво. Кінопрокат

Фільм про Херсонський краєзнавчий музей, який розграбували росіяни, отримав головний приз фестивалю короткого метру 4:3 в Івано-Франківську. – Марина Баранівська

III Івано-Франківський міжнародний фестиваль короткого метру 4:3 оголосив переможців. Їх визначали два склади журі: фестивалльне та паралельне – від Спільки кінокритиків України. Цьогоріч фільми у конкурсних програмах оцінювали режисерка та переможниця минулорічного національного конкурсу фестивалю в Івано-Франківську О. Журба, кіножурналіст і програмний директор кінофестивалю «Миколайчук Опен» А. Малишенко та художниця і перформерка М. Русінкевич. Найкращою стрічкою національного конкурсу став 14-хвилинний фільм режисерів Я. Малащука і Р. Хімея «Вибухи біля музею», присвячений Херсонському краєзнавчому музею. Інші нагороди фестивалю отримали такі фільми: Спеціальна відзнака національного конкурсу – «Причал», реж. В. Семенова та П. Семенов; Спеціальна відзнака національного конкурсу – «Фільм, присвячений воді та деревам», реж. Ф. Юр'єв; Головний приз міжнародного конкурсу – «Тварини Токіо», реж. Тошикі Яширо; Спеціальна відзнака міжнародного конкурсу – «Потьомкінці», реж. Раду Жуде; Спеціальна відзнака міжнародного конкурсу – «Люди ночі», реж. Джудіт Офро; Головний приз національного конкурсу за версією журі кінокритиків – «Перезапис», реж. К. Земляний; Головний приз міжнародного конкурсу за версією журі кінокритиків – «Потьомкінці», реж. Раду Жуде. Фестиваль проходив з 28 вересня до 1 жовтня. Цьогоріч на ньому вперше показали програму короткометражної анімації. Івано-Франківський МКФ бачить своєю місією популяризацію та розвиток українського та іноземного кіно, знятого у форматі 4:3. Захід поєднує різні формати подій: кінопокази, лекції, відкриті дискусії та artist-talk'и з провідними діячами української культури. Докладніше:

<https://detector.media/infospace/article/217620/2023-10-03-film-pro-khersonskyy-kraieznavchyy-muzey-yakyy-rozghrabuvaly-rosiyany-otrymav-golovnyy-pryz-festyvalyu-korotkogo-metru-43-v-ivano-frankivsku/>

Від Ольги Куриленко до Мартіна Скорсезе: що подивитись у кінотеатрах у жовтні. – Дмитро Десятерик

«Звісно, найпомітніші імпрези – це одразу два кінофестивалі – Сьомий тиждень кінокритики (12–19 жовтня) і 52-га „Молодість” (21–29 жовтня). На Тиждні критики пройдуть українські прем’єри фільмів-лауреатів найбільших світових кінофорумів (зокрема Канн і Венеції), а також буде вручено Національну премію кінокритиків „Кіноколо”. Що ж до „Молодості”, то найстаріший в Україні міжнародний кінофестиваль після вимушених торішніх скорочень повертається до повного формату: в кінотеатрах „Жовтень” і „Краків” пройдуть міжнародний конкурс, конкурс дитячого й підліткового кіно Teen Screen і конкурс дебютних повнометражних документальних фільмів, а також національний конкурс українських коротких метрів. Що ж до кінотеатрального прокату, то перше, що тішить – можливість подивитися нові українські фільми. Вони були завершені ще торік, але виходять зі зрозумілих причин тільки зараз. Причому маємо і комедії („Велика прогулянка”, режисер О. Зборовський, і „Пограбування по-українськи”, режисер А. Бухтіярова), і воєнний бойовик („Шлях поколінь”, режисер В. Сидько), і драму про Голокост („ШТТЛ”, Україна – Франція, режисер А. Волтер)». Також автор розповідає і про зарубіжні стрічки, що вийдуть в український прокат у жовтні. Докладніше:

<https://detector.media/infospace/article/217584/2023-10-03-vid-olgy-kurylenko-do-martina-skorseze-shcho-podyvytys-u-kinoteatrakh-u-zhovtni/>

Фільми «Королі репу» і «Найкращі вихідні» відтепер доступні онлайн. – Дарія Подвишенна

Українські фільми «Королі репу» режисера М. Латика та «Найкращі вихідні» режисера В. Климчука вийшли на платформах Megogo та Netflix відповідно. Докладніше:

<https://liroom.com.ua/news/koroli-repu-naikrashchi-vykhidni-netflix-megogo/>

Названо дату виходу франко-української історичної драми ШТТЛ/ШТТЛ у кінотеатрах України

Творча група представила постер фільму режисера Аді Волтера та оголосила 26 жовтня датою виходу стрічки в прокат в українських кінотеатрах. Історична драма оповідає історію єврейського поселення на Львівщині біля кордону з Польщею. Події фільму відбуваються 21 червня 1941 року напередодні вторгнення гітлерівських військ на територію України. Це перша українська стрічка, знята за технологією одного кадру (коли глядач не бачить монтажних склейок). Виробництво здійснювали Ukrainian Producers Hub, Forecast Pictures у партнерстві з Apple Tree Vision за підтримки Державного агентства України з питань кіно. Докладніше:

<https://espresso.tv/stala-vidoma-data-premeri-franko-ukrainskoi-strichki-shttl-shttl-v-kinoteatrakh-ukraini>

Просвітництво

Нацхудожній музей відновлює лекторій, який буде присвячений історії українського мистецтва

Національний художній музей України відновлює свій традиційний лекторій. У цьому сезоні науковці говоритимуть про особливості українського мистецтва та контексти, які їх визначали. Лекції проводитимуть з жовтня і до кінця грудня щоп'ятниці. Перша подія відбудеться 6 жовтня і буде присвячена козацькій добі в українському живописі XIX – початку XX століття. Саме в літературі й мистецтві того періоду було сформовано універсальний образ козака та козацької доби, який панує в нашій уяві й донині. Саме тоді епоху козащини було визнано ключовим етапом національного становлення. Лекторка Л. Толстова, заступниця генерального директора з наукової роботи NAMU, розкаже, в який спосіб тема козацтва відобразилася в творах Т. Шевченка, С. Васильківського, М. Пимоненка, О. Мурашка, М. Івасюка та інших класиків українського мистецтва. На наступних лекціях говоритимуть про український іконопис, представників модернізму та сучасне мистецтво. Докладніше:

<https://platfor.ma/natshudozhnij-muzej-vidnovlyuye-lektorij-yakyj-bude-prysvyacheniy-istoriyi-ukrayinskogo-mystetstva/>

Відомі найкращі подкасти про культуру 2023 року

Оголосили переможців премії подкастів «Слушно-2023» від Megogo Audio. Цьогоріч вона зібрала 135 подкастів, а категорія «про культуру і мистецтво» налічувала 31 номінанта. За проєкти слухачі віддали понад 15 тисяч голосів. За версією аудиторії, найкращий подкаст про культуру та мистецтво – «Де ми?» від команди медіа «Свідомі». Він розповідає про колоніальне минуле України і його вплив на сьогодення. За версією Megogo Audio, найкращий подкаст про культуру та мистецтво – «Шалені авторки», ведучими якого є В. Агєєва та Р. Семків. У ньому вони говорять про жінок, які досягли успіху в письменницькій кар'єрі. В інших категоріях відзначили також подкасти «Дій. Подкаст про бізнес», «Культурний трибунал», «УТ-2», «DOU Podcast» та інші. Гран-прі вперше отримав не окремий проєкт, а студія подкастів Sebto media. Докладніше:

<https://chytomo.com/vidomi-najkrashchi-podkasty-pro-kulturu-2023-roku/>

Література. Книговидання

Яким буде 30-й BookForum: зміна формату та «Ніч поезії» в умовах комендантської години. – Євгенія Луценко

4 жовтня стартує ювілейний 30-й Міжнародний літературний фестиваль BookForum, який триватиме у Львові до 8 жовтня. Другий рік поспіль захід відбуватиметься у співпраці з діджитал-партнером Hay Festival. Засновниця BookForum, директорка Інституту книги О. Коваль та програмна директорка BookForum С. Челяк в ефірі «Радіо Культура» розповіли про особливості цього річного фестивалю. Докладніше:

<https://suspilne.media/585847-akim-bude-30-j-bookforum-zmina-formatu-ta-nic-poezii-v-umovah-komendantskoi-godini/>

На Форум Via Carpatia приїдуть письменники з фронту

Однією із ключових подій форуму Via Carpatia, який відбуватиметься 14–15 жовтня в Івано-Франківську, буде літературно-мистецька зустріч «Слово у війні», на яку приїде близько двох десятків військових письменників та волонтерів. Дехто із учасників прибуде на Прикарпаття прямісінько з фронту. У програмі – творчі зустрічі, авторські читання, презентації книжок, майстер-класи, виступи бардів. VI Мистецько-інтелектуальний форум Via Carpatia проходитиме під гаслом «Майбутнє традиції: українське у глобальному світі». У його межах буде проведено шість панельних дискусій: «На перехресті. Доля традиції в глобалізованому світі», «Вийти з тіні. Позиціонування України в світі», «Еміграція та солідарність. Між консервацією давнього і просуванням сучасного», «Становлення Збройних Сил та волонтерства. Роль традиції в модернізації», «Віднайдення себе. Війна як тригер національного самопізнання» і «Церква між традицією та майбутнім». Традиційно під час Via Carpatia відбудеться вручення премії імені видатного друга України, польського філософа та літописця Гуцульщини Станіслава Вінценза «За гуманістичне служіння та внесок у розвиток регіонів». Захід організовано за фінансової підтримки Українського культурного фонду. Літературно-мистецьку зустріч «Слово у війні» підтримав Український інститут книги. Докладніше:

<https://espresso.tv/na-forum-via-carpatia-priidut-pismenniki-z-frontu>

«Доля Вакуленка для багатьох стала символом» – видавництво додрукує щоденник убитого письменника. – Юлія Кузьменко

Українці за три тижні розкупили весь наклад книжки «Я перетворююсь... Щоденник окупації. Вибрані вірші» Володимира Вакуленка-К., якого вбили військові РФ. У видавництві Vivat розповіли, що перший наклад щоденника Вакуленка становив 1500 книжок. Кошти від продажу – понад 240 тисяч гривень – передали родині Вакуленка. Другий наклад становив 2600 примірників, і станом на зараз він майже весь проданий. З нього родині перерахують 15% коштів. Видавництво вирішило додруковувати щоденник Вакуленка. Роботу над третім накладом у 3100 примірників планують почати в жовтні. Книгу також планують перекладати. Зокрема, Б. Задура, переможець премії Drahoman Prize 2021, перекладає щоденник Вакуленка польською. Готують також видання у Канаді французькою мовою. Видавництво Vivat веде перемовини з німецькими колегами. Також є запити на радіо, зокрема на BBC Radio. Докладніше:

<https://suspilne.media/586225-dola-vakulanka-dla-bagatoh-stala-simvolom-vidavnictvo-dodrukue-sodennik-ubitogo-pismennika/>

Як видати книжку в Україні: поради від письменників-фантастів. – Дарія Подвишенна

Четверо українських письменників-фантастів зібрали найпоширеніші запитання українських авторів про те, як випустити першу книжку. Вони проконсультувалися з видавцями, колегами та фахівцями книговидавничої галузі, аби зібрати відповіді на ці питання. 5 вересня П. Дерев'янка, Д. Піскозуб, І. Грабовська та А. Новік провели стрім на YouTube-каналі «Фантастичні Talks». Під час нього вони розповіли, у чому різниця між самвидавом і видавництвом, як презе-

нтувати себе видавцю та подати заявку, яких помилок найчастіше припускаються письменники та скільки може заробити дебютант із першого накладу. Наведено конспект. Докладніше:

<https://liroom.com.ua/news/yak-vydaty-knyzhku-v-ukraini/>

Музейна справа

Енциклопедія кольору: у Києві презентують виставку живопису Тетяни Яблонської та Миколи Глушченка

У музеї історії Києва в оновленій експозиційній залі відкриють виставку українських художників Т. Яблонської та М. Глушченка: її можна відвідати до 12 листопада. Відвідувачі зможуть побачити понад 20 художніх робіт художників, які, за словами організаторів виставки, створюють умовний діалог класиків українського живопису. Окрім картин, на виставці представлять також особисті речі Т. Яблонської: робочі окуляри, палітру та пензлики. Для виставки використали роботи з колекцій Музею історії міста Києва, Національного художнього музею України та колекції родини Яблонської. Докладніше:

<https://espreso.tv/entsiklopediya-koloru-u-kievi-prezentuyut-vistavku-zhivopisu-tetyani-yablonskoi-ta-mikoli-glushchenka>

Охорона культурної спадщини

В Ізюмі внаслідок російського обстрілу зруйновано пам'ятку архітектури 1792 року

В Ізюмі, що на Харківщині, унаслідок російського обстрілу зруйновано пам'ятку архітектури 1792 року. Будівлю було збудовано як житло купця, а в наш час вона використовувалася як будинок молитви Євангельських християн-баптистів. Про це повідомила місцева жителька І. Рашевська. За її словами, пам'ятку було зруйновано на початку повномасштабного вторгнення росії 2022 року. З приводу можливого відновлення пам'ятки архітектури «Укрінформ» звернувся по коментар до церкви Євангельських християн-баптистів, у власності якої перебуває будівля. Старший пастор по Харківській області Д. Гончаров розповів, що церква збирається ухвалювати рішення про відбудову історичної будівлі уже після війни. «Ми хочемо зробити експертизу, щоб з'ясувати, наскільки стіни здатні витримати перекриття і дах, а потім будемо рухатися у цьому питанні», – зазначив він. Докладніше:

<https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/3769239-v-izumi-vnaslidok-rosijskogo-obstrilu-zrujnovana-pamatku-arhitekturi-1792-roku.html>

Бібліотечна справа. Читання

Видавці: Війна не відбила в українців інтересу до книжок

Українці знову повертаються до читання. Чоловіки протягом року прочитують у середньому до 25 книжок (торік ця цифра складала 20), жінки – 18 (торік 12). Такі результати «другої хвилі» дослідження українського книжкового ринку, яку провело видавництво «Книголав». Головним мотивом для придбання книги залишається чиясь рекомендація (47% опитаних) та реклама (40%). За словами співзасновниці видавництва «Книголав» С. Павелецької, основу ауди-

торії опитуваних склали жінки та чоловіки віком 18–55 років, які живуть в Україні, Польщі, Німеччині та Чехії. А головною умовою для участі в опитуванні була купівля хоча б однієї книжки одного з провідних українських видавництв протягом року. Як повідомила Павелецька, «Книголав» провів 200 глибинних інтерв'ю (минулого року вдвічі менше – 100) та 15 130 онлайн-опитувань (у 2022 році – 2500). «Метою нашого дослідження було отримати відповіді на дев'ять головних запитань (ми їх називаємо гіпотезами) стосовно параметрів поведінки покупців книг, каналів та частоти придбання книжок, популярності видавництв, тематики літератури, що купується, та її формату (папір, онлайн), основних мотивів придбання та інше», – розповіла видавчиня. На підставі даних, зібраних за три квартали 2023 року, зауважила вона, «Книголав» склав своєрідну дорожню карту – як для авторів, так і для видавників книг – та показав головні особливості поведінки споживачів на цьому ринку. Як показали результати дослідження, книги про сучасну війну склали у виборі покупців лише 20% кошика. У цьому, вважають в «Книголаві», немає нічого дивного – ці твори лише пишуться, і згодом їхня питома вага, безумовно, зростатиме. А ось те, що українці вдвічі більше купують книги про Другу світову війну (39% читачів), говорить, на думку видавців, про намагання переосмислити історичний досвід. Лідерами ж за попитом стали світові бестселери (84%) та книжки для відпочинку (так звана категорія «книга на вечір»). У купівлі їх зізналися 61% опитаних українців. Також користуються попитом дитячі книги, про їхнє придбання розповіли 25% читачів, що брали участь в опитуванні. При цьому книги для дітей є пріоритетною покупкою для 14% аудиторії (рік тому таких було лише 6%). «Попри те, що це тренд радує мене, як видавця, він трохи сумний, бо люди не можуть купувати більш коштовні подарунки і книжки стають заміниками дорогих барбі. Головним чинником, що заважає подальшому зростанню обсягів продажів, є висока вартість нових книг. 72% українців назвали саме високу ціну книги перешкодою для її придбання», – розповіла Павелецька. Попит на книги в електронному форматі за рік зріс удвічі – 7% аудиторії віддає перевагу саме йому. Але це зумовлено, переважно, блекаутами й тим, що електронна книжка в таких умовах є самодостатнім способом проведення часу. Втім, 91% опитаних українців, за словами видавчині, все ж продовжують читати паперові книги. Таким чином, «класичний формат» залишається у тренді. Джерело:

<https://detector.media/infospace/article/217614/2023-10-03-vydavtsi-viyna-ne-vidbyla-v-ukraintsiv-interesu-do-knyzhok/>

Релігія

Суд забрав у УПЦ МП землю в центрі Черкас. – Олександр Кравченко
Черкаський окружний адмінсуд вилучив із користування УПЦ МП землю в Черкасах. Докладніше:

https://lb.ua/society/2023/10/03/577824_sud_zabrav_upts_mp_zemlyu_tsentri.html

Активісти вимагають у СБУ звернути увагу на ікони російських святих у монастирі УПЦ МП. – «РБК-Україна»

Троїцький Мотронинський жіночий монастир, розташований у реліктовому Мотрониному лісі, в знаковому для українців Холодному Яру, і досі перебуває у користуванні УПЦ МП та в ньому є ікони на честь російських святих. Про це йдеться у публікації у Telegram-каналі проєкту з очистки нашої країни від окупаційних маркерів та назв вулиць «Деколонізація. Україна». Активісти опублікували фото з православного жіночого монастиря, на якому видно, що стіни храму досі «прикрашають» зображення російських святих, яким повинні молитися відвідувачі. Йдеться про Матрону Московську і Ксенію Петербурзьку. Також активісти вимагають у представників СБУ звернути на це увагу. Докладніше:

https://risu.ua/aktivisti-vimagayut-u-sbu-zvernuti-uvagu-na-ikoni-rosijskih-svyatih-u-monastiri-upc-mp_n142874

Зміни релігійних юрисдикцій

За два дні чотири релігійні громади Херсонщини перейшли до ПЦУ. – Віра Перун

Таке рішення 3 жовтня ухвалили віряни храму Покрова Богородиці Херсонської єпархії, що у Високому Бериславському району. Напередодні, 2 жовтня, це зробили ще три громади – в Осокорівці, Мироліувці та Антонівці. Докладніше:

https://lb.ua/society/2023/10/03/577789_dva_dni_chotiri_religiyni_gromadi.html

Культура національних меншин. Закордонні українці

На міжнародному книжковому фестивалі у Будапешті працював український стенд

Товариство Української культури в Угорщині вже вдруге представило на 28-му Будапештському міжнародному книжковому фестивалі українську національну меншину, що активно працює над поширенням та популяризацією українських видань в Угорщині та світі. Цьогоріч співорганізатором українського стенда стала Фундація української книги в Угорщині «UNABOOK». Офіційними партнером українського стенда виступили Посольство України в Угорщині, депутат Закарпатської обласної ради Н. Штефуца, Столичне Самоврядування Українців в Угорщині, Перша українська бібліотека ім. Маркіана Шашкевича в Угорщині (заснована ТУКУ), Товариство «UNE» та декілька видавництв з України, зокрема «Ранок», «Антологія» і друкарня «Соцінтел», які передали безкоштовно цінні англо- й україномовні видання, у тому числі книги шрифтом Брайля. Докладніше:

<https://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/3769322-na-miznarodnomu-knizkovomu-festivali-u-budapesti-pracuvav-ukrainskij-stend.html>

Міжнародне співробітництво

Культура не лишилась осторонь: про дипломатичний рік та культурну

співпрацю України й Великої Британії. – Дарія Бадьйор

Культурна дипломатія – один із важливих стратегічних напрямів, які протягом останніх двох років набули особливого значення. Окрім традиційних дебатів, виставок, дискусій та фестивалів за кордоном, цього річ Україна відкрила Український інститут у Берліні, а також заявила про можливу присутність у країнах Африки та Латинської Америки. Важливим партнером у контексті не лише військової підтримки, але й культурної стала Велика Британія. Зокрема, для такого міжнародного партнерства знаковою подією було проведення «Євробачення» у Ліверпулі: Велика Британія прийняла міжнародний пісенний конкурс замість України. Д. Бадьйор розповідає про те, яким був дипломатичний рік 2023 та чи вдалося посилити голос України за кордоном. Текст опубліковано у партнерстві з Британською Радою та Українським інститутом у межах «Сезону культури Велика Британія / Україна». Докладніше:

<https://suspilne.media/579567-kultura-ne-lisilas-ostoron-pro-diplomaticnij-rik-ta-kulturnu-spivpracu-ukraini-j-velikoi-britanii/>

Українську книжкову полицку відкрили в Ірландії

У Міській бібліотеці ірландського міста Лімерік відбулося урочисте відкриття Української книжкової полицки. Зауважується, що завдяки проєкту, який реалізовується під патронатом О. Зеленської, «Українські книжкові полицки» було відкрито у понад 40 країнах світу. Докладніше:

<https://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/3769684-ukrainsku-knizkovu-policku-vidkrili-v-irlandii.html>

Випуск підготував

Зворський А. С.,

головний бібліограф відділу НАУІ

Інформцентру з питань культури та мистецтва;

тел.: 093-415-89-30; електронна адреса: info_nplu@ua.fm